

HRAD ČABRAĎ

Severný palác

Zámer obnovy

spracoval: Albert Loydl, Združenie RONDEL
2013

Obsah:

1. Základné informácie
2. Situovanie objektu
3. Stavebno-historický opis objektu
4. Východisková situácia a súčasný stav objektu
5. Zámer obnovy
6. Prílohy

1. Základné informácie

Obec:	Čabradský Vrbovok
Katastr. územie / miestna časť / :	Čabradský Vrbovok
Okres :	Krupina
Parcelné číslo: 1401/1	
Unifikovaný názov PO:	severný palác
Bližšie určenie :	ruina
Č. ÚZPF :	1087/9

2. Situovanie objektu

Objekt severného paláca je najsevernejší obytný objekt hradného areálu. Ohraničuje severný koniec veľkého nádvorja horného hradu. Svojim juhovýchodným nárožím sa dotýka objektu 3. vstupnej brány.

3. Stavebno-historický opis objektu

Je to trojpodlažná obdĺžniková budova, v interiéri rozdelená priečkou na 1/3 a 2/3. K jej južnej stene viedla arkádová chodba s tehlovou klenbou, dodatočne zasekanou do steny objektu. Nádvojnú časť niesli sudovité kamenné stĺpy. Budova bola dodatočne vstavaná do severného konca nádvorja – bývalého predhradia. Dokazuje to výrazná špára medzi budovou a obvodovou hradbou.

Severná, východná a západná stena objektu sa zachovali do pôvodnej výšky. Na korune múru sú viditeľné kamenné ostenia strielní obranného poloposchodia. Južná stena sa zachovala len čiastočne. Na jej zvyšku sú viditeľné z nádvornej strany otvory vstupov na prízemie – prvé podlažie a otvory po oknách. Východná časť prízemja je prístupná, čiastočne zavalená sutinou. Západné 2/3 prízemja sú úplne zavalené sutinou.

V severnej stene sú viditeľné tri okenné otvory, pričom to najzápadnejšie slúži ako vstup do hradného jadra. Medzi východným a stredným oknom je v stene nika, ktorá mala tehlovú klenbu, momentálne zdeštruovanú. V exteriéri steny je zachovaná zamurovaná kamenná guľa.

V západnej stene sa na korune múru nachádzajú dve obranné strielne. Na druhom podlaží je zachovaná štrbinová strieľňa v juhozápadnom rohu. Na treťom podlaží je jedno okno.

Vo východnej stene je v osi stavby jedno okno. Má ešte zachované kamenné ostenie.

4. Východisková situácia a súčasný stav objektu

Severný palác je momentálne v štádiu rozpadu, doteraz na ňom od vyhorenia hradu v roku 1812 neboli vykonané žiadne stavebné zásahy. Na korunách múrov sa miestami drží vegetačná čiapka, ale postupne dochádza k úbytkom hmoty a postupnému zániku obranných strielní. Samotné murivo je v relatívnom poriadku, s výnimkou južnej nádvornej steny, ktorá je do veľkej miery zdeštruovaná. Najväčšie poškodenia sú na klenbách okenných otvorov, kde došlo k zvetraniu a rozpadu klenieb a vzniku kavern, postupne sa zväčšujúcich dohora. V mieste trámovej kapsy v severnej stene došlo ku vzniku kaverny. Taktiež v mieste bývalej niky došlo ku vzniku kaverny rozpadom jej zaklenutia. Bývalé západné okno v severnej stene je najväčšmi poškodené a kaverna sa ťahá až takmer po základ budovy – postupne sa prehĺbuje, nakoľko tadiaľto vedie vstupný chodník do horného hradu a pohybom osôb dochádza k zarezávaniu chodníka do muriva. V exteriéri východnej steny je v základe budovy rozsiahla kaverna.

5. Zámer obnovy

Cieľom obnovy je zachovanie hmoty stavby v čo najväčšom rozsahu.

Prednostne by sa riešili rekonštrukcie zaniknutých klenieb okenných otvorov a doplnení chýbajúceho muriva nad nimi tak, aby sa zamedzilo úplnému rozpadu muriva. Tiež by sa zrekonštruovala klenba niky v severnej stene a zamurovaná kaverna v mieste trámovej kapsy. Kaverna v exteriéri východnej steny by sa zamurovala.

Západné okno v severnej stene by sa rekonštruovalo v súčasnom stave tak, aby sa zachovala možnosť prechodu osôb otvorom – domurovala by sa poškodená klenba a špalety okna, naznačil parapet a kaverna do základu by sa domurovala ruinóznym spôsobom tak, aby sa spevnilo murivo nad ňou.

Premurovaním spodku otvoru sa spevní murivo, aby nedochádzalo k ďalšiemu zarezávaniu chodníka do základu stavby.

Aby sa dal chodníkom prekonať výškový rozdiel medzi spodkom otvoru a severným nádvorím, navrhujeme vybudovanie šikmej rampy vedenej pri päte steny v smere východ-západ z nasucho kladeného kameňa, vysypaného sutinou. Šírka rampy by bola približne 1,5 metra.

Sutinové závaly v interiéri by zostali zatiaľ bez zásahu. Jedine by sa na povrchu vyzbierali popadané kamene a odstránili najväčšie kopy, jazyky, pri spodku stien v miestach najväčšieho rozpadu muriva.

6. Přílohy

Celkový pohľad na hrad zo severnej strany. Horný hrad opticky uzatvára práve budova severného paláca.

Pohľad na palác z veľkého nádvorja.

Celkový pohľad na SZ koniec horného hradu - za múrom v ľavej časti sa skrýva severný palác. Na fasáde sa prejavuje oknom s kamenným ostením.

Zamurovaná kamenná guľa v severnej fasáde paláca. Na hrade sa takýchto gúl nachádza viacero.

Kamenné ostenie okna v západnej stene severného paláca.

Výrazná škára medzi východným múrom opevnenia a stenou severného paláca dokazuje, že budova bola dodatočne vstavaná do hmoty nádvorja.

Na zachovanej interiérovej priečke paláca sa zachoval odtlačok kamennej klenby prízemia.

Pozostatky klenby arkádovej chodby na nádvornej exteriérovej strane južnej steny. Súťou sú zasypané vstupné otvory do prízemia.

Západná stena paláca z interiéru. Vľavo dole štrbinové okno, v strede okno s kamenným ostením a deštruovaným záklenkom, vpravo hore deštrukciou zväčšený otvor pôvodných obranných strielní.

Východná stena z interiéru s oknom

Zachovaná, ale postupným rozpadom ohrozená obranná strieľňa v korune múru východnej steny.

Malá obranná strieľňa v korune múru severnej steny je tvorená z kamenných kvádrov. Tieto detaily pomali zanikajú vplyvom rozpadu muriva.

Zamurovaná, rozpadom ohrozená strieľňa v korune múru západnej steny.

Exteriér severnej steny paláca. Vľavo otvor poškodenej niky, v strede poškodené okno, vpravo rozsiahle poškodenie okenného otvoru, ktorý slúži ako vstup do horného hradu.

Severná stena paláca s vyznačeným rozsahom zamýšľaných rekonštrukčných prác.

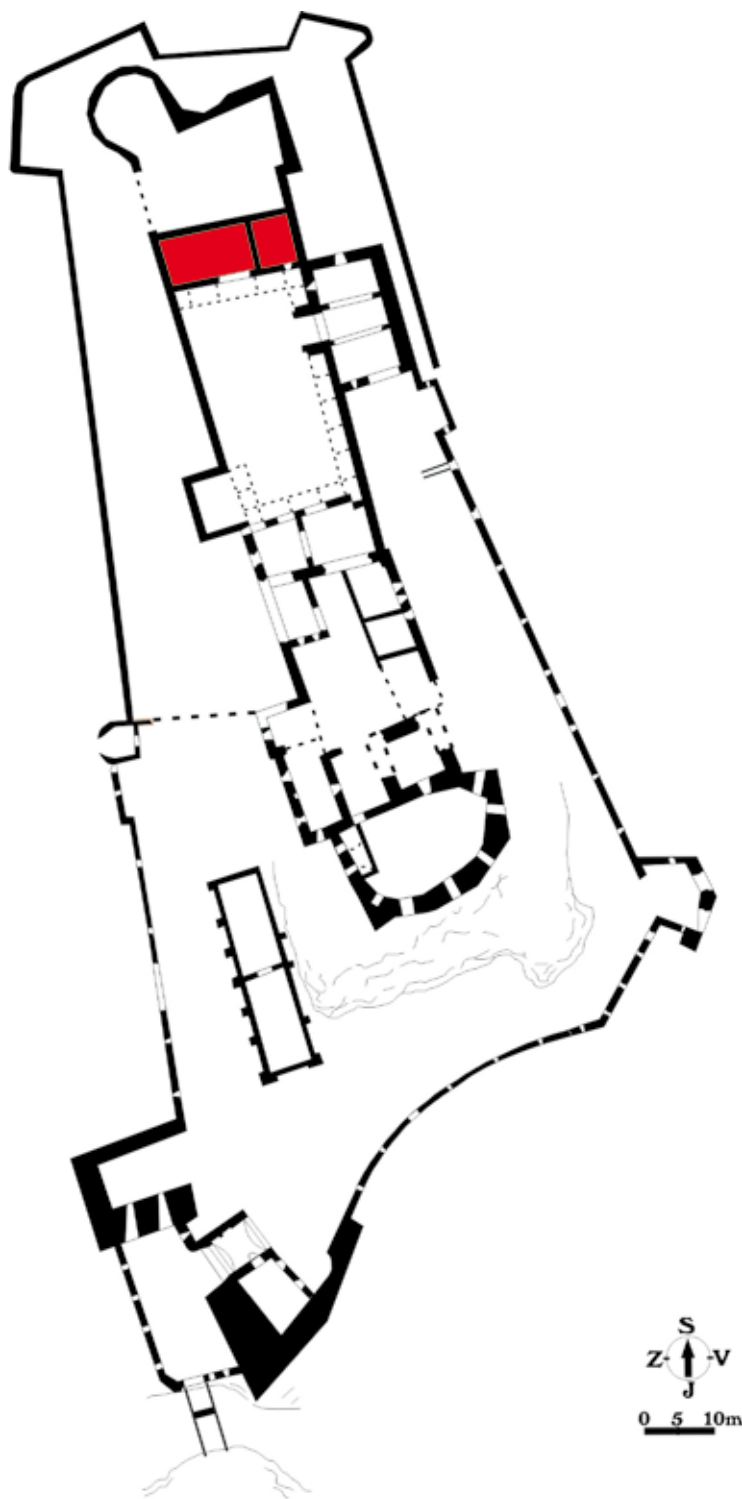
Červenou farbou vyznačený spôsob a rozsah zamýšľanej rekonštrukcie otvoru západného okna v severnej stene.

Červenou farbou vyznačený spôsob a rozsah zamýšľanej rekonštrukcie otvoru niky v severnej stene.

Červenou farbou vyznačený spôsob a rozsah zamýšľanej rekonštrukcie otvoru okna v západnej stene.

Pôdorysný plán hradu Čabrad' s vyznačeným objektom severného paláca